

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation
Швейцарська Конфедерація

DRC В УКРАЇНІ | ПРАВОВИЙ ОГЛЯД

Інституційна модель гуманітарного розмінування в Україні

Цей правовий огляд описує як в Україні побудована система гуманітарного розмінування, правовий статус Центру гуманітарного розмінування (CHD) у межах цієї системи, а також наявні прогалини у розподілі повноважень між CHD, Центром протимінної діяльності (MAC), Національним органом з протимінної діяльності (NMAA) та іншими суб'єктами. Окрему увагу приділено практичним наслідкам чинної постанови Кабінету Міністрів України від 4 червня 2026 року № 738 «Деякі питання гуманітарного розмінування». Аналіз підготовлено на основі інформації з відкритих джерел.

Глосарій

Термін	Визначення
CHD	Центр гуманітарного розмінування.
HMA	Гуманітарне розмінування – залежно від контексту українського законодавства.
IMAS	Міжнародні стандарти з протимінної діяльності.
MAC	Центр протимінної діяльності — орган, утворений Міністерством оборони України.
NMAA	Національний орган з питань протимінної діяльності — міжвідомчий допоміжний орган, який очолює Міністр оборони України.
Operator	Оператор протимінної діяльності — суб'єкт господарювання, який після сертифікації відповідних процесів отримав право виконувати роботи у сфері протимінної діяльності.
QA/QC	Забезпечення та контроль якості. Важливо розрізняти внутрішні процедури контролю якості, які здійснює сам оператор, та зовнішній контроль, моніторинг та інспектування.
Tasking	Постановка завдань – формальне визначення конкретного завдання або надання повноважень на його виконання. Цей процес слід відрізняти від визначення стратегічних чи секторальних пріоритетів.

Нормативно-правова база

Інструмент	Значення для аналізу	Предмет
Закон № 2642-VIII	Визначає систему протимінної діяльності в Україні та повноваження NMAA, MAC, CHD, операторів протимінної діяльності й акредитованих органів.	Протимінна діяльність
Постанова № 1207	Визначає склад і завдання NMAA, а також його роль у координації реалізації Стратегії.	Положення про NMAA
Розпорядження № 303-р та 358-р	Визначають створення CHD та подальшу передачу йому єдиного майнового комплексу від Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС).	Створення та передача CHD
Спільний наказ № 9/3/5	Встановлює міжвідомчий порядок координації, затверджений у 2023 році. Водночас документ і досі визначає CHD як установу ДСНС.	Порядок координації
Розпорядження № 616-р, зі змінами, внесеними № 191-р	Затверджує Стратегію та Операційний план на 2024–2026 роки та передбачає розширення ролі CHD у 2026 році.	Стратегія та операційний план
Постанова № 738	Містить найбільш детальний доступний у відкритих джерелах опис поточних функцій CHD та його практичної ролі.	Операційна роль CHD
Постанова № 963	Започатковує реорганізацію міністерств у липні 2026 року, що має значення для розподілу та координації повноважень у питаннях, пов'язаних із сільським і лісовим господарством.	Реорганізація міністерств

Офіційні посилання на нормативно-правові акти наведено в переліку джерел наприкінці цього розділу.

- Закон: [Закон України «Про протимінну діяльність в Україні» № 2642-VIII](#)
- NMAA: [Постанова Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2021 року № 1207](#)
- Створення CHD: [Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 року № 303-р](#)
- Передача CHD: [Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 року № 358-р](#)
- Порядок координації: [Спільний наказ № 9/3/5 від 9 січня 2023 року](#)
- Стратегія та операційний план: [Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 червня 2024 року № 616-р](#)
- Зміни 2026 року: [Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 лютого 2026 року № 191-р](#)
- Роль CHD: [Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2026 року № 738](#)
- Реорганізація: [Постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2026 року № 963](#)

1. Інституційна модель гуманітарного розмінування в Україні

Модель передбачає кілька рівнів управління: ухвалення рішень Кабінетом Міністрів, міжвідомчу координацію, узгодження роботи двох профільних центрів і безпосереднє виконання

операційних завдань. Водночас її суттєвим недоліком залишається нечіткий розподіл повноважень між МАС і CHD. Закон наділяє їх значною кількістю однакових або подібних функцій, тоді як подальші підзаконні акти лише частково розмежовують їхні ролі на практиці.

1.1 Як сформувалася сучасна система

Нинішня система протимінної діяльності складалася поступово — внаслідок окремих законодавчих і адміністративних рішень, а не як результат запровадження одразу цілісної інституційної моделі. Закон визначив NMAA як міжвідомчий орган, що координує протимінну діяльність, водночас наділивши МАС і CHD низкою однакових або подібних повноважень. CHD створили у 2023 році. Згодом його єдиний майновий комплекс передали від ДСНС до Господарсько-фінансового департаменту Секретаріату Кабінету Міністрів України. Надалі Національна стратегія протимінної діяльності та передбачений нею Операційний план розширили перелік напрямів, у яких CHD має брати участь.

Постанова № 738 стала найновішою та найбільш вагомою спробою чіткіше визначити, яку саме роль CHD виконує на практиці. Вона детальніше окреслює повноваження CHD у питаннях, пов'язаних із сільськогосподарськими та лісовими землями, інформаційними системами, організацією гуманітарного розмінування, контролем якості, сертифікацією, інформуванням населення про мінну небезпеку, обліком даних про інциденти та взаємодією з донорами. Водночас постанова № 738 є підзаконним нормативно-правовим актом, а тому не може змінювати чи скасовувати повноваження, встановлені законом. Через це формально зберігається дублювання функцій МАС і CHD, передбачене статтями 25 та 25-1 Закону.

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Затверджує стратегію та оперативні плани, приймає підзаконні акти

↓ визначає національну правову та політичну базу

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОРГАН З ПИТАНЬ ПРОТИМІННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (NMAA)

Міжвідомчий орган під головуванням Міністерства оборони України: координація політики, розроблення національних стандартів та рекомендацій

↓ Секретаріат забезпечує підтримку NMAA та координує діяльність двох центрів

СЕКРЕТАРІАТ NMAA

Забезпечує організаційну, аналітичну та інформаційну підтримку, а також координує діяльність MAC і CHD

↓ Узгоджує розподіл і взаємодію операційних функцій

ЦЕНТР ПРОТИМІННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (MAC)

Бюджетна установа у сфері управління Міністерства оборони України, яка відповідає за планування, організацію та координацію протимінної діяльності, а також виконує функції у сфері інформаційного забезпечення та контролю якості відповідно до статті 25.

ЦЕНТР ГУМАНІТАРНОГО РОЗМІНУВАННЯ (CHD)

Забезпечує практичну реалізацію заходів із гуманітарного розмінування, виконує функції у сфері координації роботи із зацікавленими сторонами та реалізації відповідних завдань відповідно до постанови № 738.

↓ Планування, робота з даними, укладання договорів та визначення операційних завдань, нагляд і операційна підтримка

ОПЕРАТОРИ, ДЕРЖАВНІ ОРГАНИ ТА МІСЦЕВІ ОТРИМУВАЧІ

Оператори виконують сертифіковані роботи з протимінної діяльності. Державні органи та органи місцевого самоврядування беруть участь у відповідних процесах, а після очищення земель можуть отримувати їх у користування

1.2 Як повинна функціонувати система

Кабінет Міністрів визначає загальні стратегічні та правові засади функціонування системи. NMAA координує роботу органів влади, операторів та інших залучених сторін, а також питання застосування національних стандартів. Секретаріат NMAA забезпечує взаємодію між NMAA, MAC і CHD та підтримує їхню узгоджену роботу. У межах цієї системи MAC і CHD виконують визначені для них завдання з планування, роботи з інформацією, організації та нагляду за діяльністю у сфері гуманітарного розмінування. Безпосередні роботи виконують сертифіковані оператори відповідно до встановлених вимог. Сертифікація, зовнішні інспекції та контроль якості під час передачі очищених територій мають здійснюватися лише в межах відповідної сфери акредитації та повноважень. Після завершення необхідних процедур очищені від вибухонебезпечних предметів земельні ділянки можуть бути передані відповідним органам місцевого самоврядування.

Чому важливо чітко розподілити повноваження. Чітке розмежування повноважень між відповідними органами та установами безпосередньо впливає на об'єктивність і обґрунтованість рішень щодо сертифікації та інспектування, достовірність даних про протимінну діяльність, ефективний розподіл державного та донорського фінансування, а також своєчасне очищення

земель і передачу їх у подальше використання. Не менш важливо визначити, хто відповідає за кожен етап процесу. Це дає змогу встановити відповідального у разі затримок із плануванням, визначенням операційних завдань, обміном інформацією, проведенням необхідних процедур або прийняттям очищених від вибухонебезпечних предметів територій.

Суб'єкт	Роль в інституційній моделі	Практичне значення
Кабінет Міністрів України	Затверджує Стратегію та Операційні плани, а також приймає підзаконні нормативно-правові акти.	Визначає стратегічні та нормативно-правові засади системи.
NMAA	Координує державну політику, взаємодію міністерств та операторів і питання застосування національних стандартів; надає відповідні рекомендації. ¹	Виконує функцію міжвідомчої координації, а не займається регулярною операційною діяльністю.
Секретаріат NMAA	Забезпечує роботу NMAA, організовує взаємодію між MAC і CHD та узгоджує інформаційний обмін між ними.	Є основною інституційною ланкою, що забезпечує взаємодію двох центрів.
MAC	Відповідає за планування, організацію та координацію протимінної діяльності, а також виконує визначені законом функції у сферах інформаційного забезпечення, контролю якості, стандартів і навчання.	Має загальнонаціональну координаційну роль, однак його повноваження значною мірою перетинаються з повноваженнями CHD.
CHD	Забезпечує практичну реалізацію заходів у сфері гуманітарного розмінування та виконує низку функцій, визначених законом. Постанова № 738 додатково конкретизує його операційні завдання.	Виконує функції, орієнтовані на окремі сектори та отримувачів послуг, а також бере участь у реалізації заходів у межах визначених законодавством повноважень.
Акредитовані органи	Проводять сертифікацію операторів і відповідних процесів, а також інспектують очищені території в межах своєї сфери акредитації.	Забезпечують необхідні процедури сертифікації та інспектування, зокрема перед передачею очищених територій.
Оператори / місцеві отримувачі	Оператори виконують сертифіковані роботи. Органи місцевого самоврядування після завершення встановлених процедур приймають очищені земельні ділянки.	Забезпечують безпосереднє виконання робіт і подальше використання очищених територій.

1.3 Інші інституційні та операційні суб'єкти

Спрощена схема показує основні рівні управління системою. Водночас на практиці до протимінної діяльності залучено ширше коло спеціалізованих операційних, технічних,

¹ Закон № 2642-VIII, ст. 23: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text>; постанова Кабінету Міністрів України № 1207 від 10 листопада 2021 року: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-2021-%D0%BF#Text>

акредитованих і регіональних суб'єктів. Їхня участь не змінює основного розподілу повноважень у системі. Формування та координація державної політики, безпосереднє виконання операційних завдань і ухвалення рішень у межах відповідних повноважень та сфери акредитації залишаються чітко розмежованими функціями.²

Група суб'єктів	Роль у системі	Правове значення
Спеціалізовані підрозділи Міністерства оборони та Збройних Сил України	Виконують завдання з оперативного розмінування та знешкодження вибухонебезпечних предметів (EOD), готують персонал, проводять технічні випробування та здійснюють заходи у сфері екологічної безпеки в межах своїх повноважень.	Не перебирають на себе функції NMAA у сфері формування державної політики та не набувають автоматично повноважень щодо визначення національних операційних завдань, сертифікації чи інспектування.
Структури ДСНС, зокрема Міжрегіональний центр гуманітарного розмінування та швидкого реагування	Виконують роботи з гуманітарного розмінування та завдання з оперативного реагування. Міжрегіональний центр також публічно зазначає, що здійснює сертифікацію та інспектування.	Повноваження щодо сертифікації та інспектування обмежуються сферою акредитації відповідного органу.
Регіональні та місцеві органи влади	Надають інформацію про ситуацію на відповідних територіях і пропозиції щодо пріоритетів, беруть участь у плануванні та прийнятті очищених територій, а також отримують очищені земельні ділянки відповідно до встановленої процедури.	Участь регіональних і місцевих органів влади допомагає визначати національні пріоритети, але сама по собі не надає їм повноважень визначати операційні завдання на національному рівні.
Технічні, наукові та навчальні установи	Проводять технічні випробування та дослідження, беруть участь у розробленні й упровадженні стандартів, навчають персонал та забезпечують обмін знаннями й досвідом.	Результати випробувань і рекомендації таких установ самі по собі не є сертифікацією, якщо відповідні рішення або дії не здійснює уповноважений акредитований орган.

2. Місце CHD в інституційній моделі

Стаття 25-1 Закону визначає CHD як установу, відповідальну за практичне здійснення гуманітарного розмінування. Постанова № 738 є найбільш детальним із доступних у відкритих джерелах нормативно-правових актів, який уточнює завдання CHD та визначає, як ця роль має реалізовуватися на практиці. Водночас постанова № 738 не змінює положень Закону та не скасовує передбачених законодавством вимог щодо акредитації.

² Закон України «Про протимінну діяльність в Україні» № 2642-VIII, статті 22–25-1: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text>; Міжрегіональний центр гуманітарного розмінування та швидкого реагування ДСНС, офіційна інформація щодо функцій із сертифікації та інспектування: <https://mcgr.dsns.gov.ua/>

Функція	Роль CHD після постанови № 738	Кваліфікація
Планування та визначення пріоритетів	CHD бере участь як замовник у плануванні розмінування сільськогосподарських і лісових земель, зокрема із застосуванням механізмів визначення пріоритетності.	Виконує секторальну та клієнтоорієнтовану функцію. Постанова не наділяє CHD виключним правом визначати операційні завдання на національному рівні.
Управління інформацією	CHD забезпечує роботу інформаційних систем і ресурсів, що перебувають у його власності або управлінні, та використовує геопросторові й аналітичні платформи.	Потребує сумісності інформаційних систем, використання офіційних баз даних і чіткого визначення відповідальності за дані та прав на них.
Організація гуманітарного розмінування	CHD організовує заходи з гуманітарного розмінування відповідно до державних стандартів України серії ДСТУ 8820.	Безпосередньо роботи виконують оператори протимінної діяльності в межах сертифікованих процесів.
Контроль якості та сертифікація	Постанова № 738 прямо визначає за CHD окремі функції у сфері контролю якості та сертифікації.	Виконання таких функцій можливе лише за наявності необхідної акредитації та з дотриманням вимог щодо неупередженості.
Інформування про ризики та дані про інциденти	CHD планує та спільно з іншими суб'єктами проводить заходи з інформування населення про ризики від ВМП, а також здійснює моніторинг даних про інциденти серед цивільного населення.	Потребує застосування єдиних національних стандартів і чітко визначених правил збору та обміну даними.
Міжнародна співпраця	CHD взаємодіє з донорами та міжнародними партнерами.	Така взаємодія має відбуватися в межах узгоджених механізмів державного представництва та координації.
Підзвітність	CHD щоквартально звітує перед NMAA та може подавати пропозиції щодо вдосконалення протимінної діяльності.	Створює основу для узагальнення інформації, моніторингу діяльності та оприлюднення неконфіденційних даних.

СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ

Те, що законодавство формально визначає певні повноваження CHD, ще не означає, що установа вже має всі необхідні акредитації або фактично виконує відповідні функції на всій

території України. В офіційному повідомленні Міністерства від 12 червня 2026 року зазначалося, що працівники CHD проходили навчання з контролю якості (QC), а установа працювала над отриманням відповідної акредитації.³

2.1 Поточний операційний статус

Постанова № 738 чіткіше визначає практичну роль CHD у сфері гуманітарного розмінування. Зокрема, йдеться про сільськогосподарські та лісові землі, інформаційні системи, організацію гуманітарного розмінування, контроль якості, сертифікацію, інформування населення про ризики, пов'язані з ВВП, збір і використання даних про інциденти серед цивільного населення та взаємодію з донорами. Однак, наявність законодавчо визначених повноважень не означає, що CHD вже фактично виконує всі ці функції на всій території України.

Відкриті джерела свідчать про те, що CHD наразі активно залучений до планування, програмної підтримки, управління інформацією та координації з донорами, особливо в контексті гуманітарного розмінування сільськогосподарських земель. Водночас наявні джерела не підтверджують, що всі функції, визначені постановою № 738, вже здійснюються CHD на загальнонаціональному рівні, зокрема функції із сертифікації та інспектування/контролю якості.

Зміни, внесені до Операційного плану у 2026 році, розширили участь CHD у визначених заходах, зокрема у роботі зі стандартизації. Водночас Рахункова палата рекомендувала посилити координацію та забезпечити кращу взаємодію інформаційних систем у сфері протимінної діяльності, щоб уникати дублювання та підвищити ефективність планування.⁴

3. Неврегульовані правові та інституційні питання

3.1 Дублювання законодавчо визначених повноважень

Статті 25 та 25-1 наділяють MAC і CHD значною кількістю однакових або подібних повноважень у таких сферах, як планування, управління інформацією, управління якістю, сертифікація, інспектування, стандартизація, навчання, інформування про ризики ВВП, ведення даних про інциденти, міжнародне співробітництво та звітування. Постанова № 738 частково уточнює, як мають бути розподілені практичні функції між MAC і CHD, однак як підзаконний акт не може усунути дублювання повноважень, закріплене безпосередньо в Законі. На проблему перетину та неузгодженості повноважень, а також на ризики, пов'язані з фрагментованою координацією та недостатньою узгодженістю інформаційних систем, звернула увагу і Рахункова палата у своєму аудиті.⁵

3.2 Інституційне підпорядкування CHD

Частина друга статті 25-1 Закону досі визначає CHD як установу, що належить до сфери управління центрального органу виконавчої влади, відповідального за цивільний захист. Водночас розпорядження Кабінету Міністрів № 358-р передало єдиний майновий комплекс CHD

³ Оновлення Міністерства економіки від 12 червня 2026 року: <https://me.gov.ua/News/Detail/f4131b09-ecc3-4097-abe1-dc13ee02f0c5?lang=uk-UA&title=PosilenniaSpromozhnostiTsgrTaChitkiiRozpodilRoleiVProtiminniiDiialnosti-UriadUkhvalivVidpovidnuPostanovu>

⁴ Розпорядження Кабінету Міністрів України № 616-р від 28 червня 2024 року та № 191-р від 25 лютого 2026 року, якими затверджено та внесено зміни до Стратегії й Операційного плану: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2024-%D1%80#Text>; <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/191-2026-%D1%80#Text>. Рахункова палата, аудиторський звіт, затверджений рішенням № 21-2 від 26 серпня 2025 року: висновки та рекомендації щодо координації та інформаційних систем: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2025/21-2_2025/IP_21-2_2025.pdf

⁵ Рахункова палата, аудиторський звіт, затверджений рішенням № 21-2 від 26 серпня 2025 року: висновки та рекомендації: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2025/21-2_2025/IP_21-2_2025.pdf

зі сфери управління ДСНС до сфери управління Господарсько-фінансового департаменту Секретаріату Кабінету Міністрів України. Водночас Спільний наказ № 9/3/5 від 9 січня 2023 року і надалі визначає CHD як бюджетну установу у сфері управління ДСНС. Отже, у відкритій нормативній базі залишається неузгодженість щодо інституційного статусу та підпорядкування CHD. Рішення про передачу майнового комплексу, ухвалене пізніше, не було повністю узгоджене з положеннями Закону та раніше затвердженим порядком міжвідомчої координації.⁶

3.3 Акредитація, контроль якості та неупередженість

Стаття 11 передбачає, що контроль якості під час передачі очищених територій має здійснювати акредитований орган інспектування. Водночас статті 29 та 29-1 визначають, що рішення щодо сертифікації належать до повноважень акредитованих органів з оцінки відповідності. Якщо CHD одночасно виступає замовником робіт, власником відповідної системи або стороною договору, необхідно чітко розмежувати ці функції та забезпечити належні гарантії неупередженості. IMAS розрізняє внутрішній контроль якості, який здійснює сам оператор, і зовнішній моніторинг та інспектування. Тому контроль якості не слід автоматично розуміти як функцію, яку в усіх випадках виконує зовнішній орган.⁷

3.4 Визначення пріоритетів і постановка завдань

Постанова № 738 чітко визначає за CHD секторальну та орієнтовану на потреби отримувачів роль у питаннях розмінування сільськогосподарських і лісових земель. Водночас чинна система досі не містить єдиного чітко визначеного та доступного для розуміння алгоритму, який би послідовно показував, як пов'язані між собою визначення стратегічних пріоритетів, відбір конкретних земельних ділянок, закупівля послуг, постановка операційних завдань, контроль якості, приймання та передача очищених територій.

3.5 Нормативні зміни у 2026 році

Постанова № 963 від 17 липня 2026 року змінила структуру центральних органів виконавчої влади: було перейменовано Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства та відновлено окреме Міністерство аграрної політики. Водночас постанова № 738 досі містить посилання на колишнє об'єднане міністерство. Тому розподіл відповідальності за взаємодію з CHD у питаннях, що стосуються сільського та лісового господарства, має бути узгоджений з оновленою структурою міністерств і відповідно відображений у міжвідомчій системі.⁸

4. Рекомендації

Виявлені прогалини слід усунути шляхом узгодженого комплексу законодавчих, інституційних та операційних заходів.

Чітко розмежувати повноваження МАС і CHD, визначені законом. Необхідно внести зміни до статей 25 та 25-1, щоб чітко визначити, які функції належать до основних, які мають допоміжний характер, а виконання яких залежить від наявності відповідної акредитації, а також узгодити інституційне підпорядкування CHD. Відповідальні: Кабінет Міністрів України, відповідні міністерства та Верховна Рада України.

⁶ Закон № 2642-VIII, частина 2 статті 25-1: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text>; постанови Кабінету Міністрів України № 303-р та 358-р: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2023-%D1%80#Text> та <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/358-2023-%D1%80#Text>; спільний наказ № 9/3/5: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0148-23#Text>

⁷ Закон № 2642-VIII, ст. 11, 29 та 29-1: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text>; IMAS 07.12:

<https://www.mineactionstandards.org/standards/07-12/>; IMAS 09.13: <https://www.mineactionstandards.org/standards/09-13/>

⁸ Постанова Кабінету Міністрів України № 963 від 17 липня 2026 р.: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-optymizatsii-sistemy-tsentralnykh-orhaniv-vykonavchoi-t170726>

Запровадити єдину інституційну модель, порядок роботи та систему звітності. Необхідно чітко описати весь процес — від визначення пріоритетів і постановки операційних завдань та укладення договорів до обміну інформацією, контролю якості, приймання й передачі очищених територій. Цей самий розподіл ролей і відповідальності має бути послідовно відображений у щоквартальній звітності та в Операційному плані на 2027–2029 роки. Відповідальні: NMAA та його Секретаріат спільно з MAC, CHD і відповідними органами влади.⁹

Оновити застарілі та перехідні нормативні акти. Внести зміни до Спільного наказу № 9/3/5 або замінити його новим актом, а також оновити інституційні посилання з урахуванням постанови № 963. Відповідальні: Міністерство оборони України, Міністерство внутрішніх справ України (МВС) та міністерства, до яких перейшли відповідні повноваження.

Підтвердити механізми акредитації та гарантії неупередженості. Необхідно перевірити та оприлюднити інформацію про статус і сферу акредитації CHD до початку проведення сертифікації або інспектування, пов'язаного з прийманням очищених територій. Якщо CHD поєднує кілька функцій, слід також документально визначити, як між ними розмежовано відповідальність і повноваження, щоб забезпечити належну неупередженість. Відповідальні: CHD та компетентні органи у сфері акредитації й нагляду.

Визначити стабільну модель фінансування та розвитку спроможності CHD. Для кожної функції, покладеної на CHD, необхідно визначити потреби в бюджетному фінансуванні, персоналі, інформаційних системах, акредитації та донорській підтримці. При цьому держава має зберігати відповідальність за виконання функцій, які закон безпосередньо покладає на CHD. Відповідальні: Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, відповідні міністерства та CHD.

Заздалегідь визначити модель роботи системи після припинення воєнного стану. Необхідно визначити, які функції MAC і CHD мають залишитися постійними, які потребуватимуть переходу до іншої організаційної моделі, а також якими будуть підпорядкування, система звітності та порядок операційної координації після припинення дії воєнного стану. Відповідальні: Кабінет Міністрів України та NMAA спільно з Міністерством оборони України, Міністерством внутрішніх справ України, CHD та відповідними міністерствами- правонаступниками.

⁹ Розпорядження Кабінету Міністрів України № 616-р від 28 червня 2024 року та № 191-р від 25 лютого 2026 року, якими затверджено та внесено зміни до Стратегії й Операційного плану: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2024-%D1%80#Text>; <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/191-2026-%D1%80#Text>

Додаток. Детальна матриця розподілу функцій

У матриці наведено розподіл основних функцій між відповідними органами та установами відповідно до законодавства, а також пояснено, як цей розподіл має працювати на практиці. Окремо зазначено правові та операційні умови, необхідні для виконання кожної з функцій. Матрицю слід розглядати разом схематичним описом моделі, наведеним у розділі 1.

А. Управління, планування та визначення операційних завдань

Функція	Розподіл відповідно до законодавства	Практичне тлумачення	Уточнення або рекомендація
Політика та стратегія	Кабінет Міністрів України затверджує національну стратегію та операційні плани. NMAA координує діяльність залучених органів, розробляє рекомендації та організовує роботу над національними стандартами протимінної діяльності. MAC і CHD беруть участь у цій роботі та подають пропозиції в межах визначених законом повноважень.	NMAA слід розглядати як міжвідомчий орган, що відповідає за формування політики та координацію. Його Секретаріат забезпечує організаційну підтримку та взаємодію між залученими суб'єктами, але не підміняє органи, уповноважені ухвалювати операційні чи юридично обов'язкові рішення.	Стратегія, операційні плани та підзаконні акти мають містити узгоджений розподіл ролей між суб'єктами, які відповідають за виконання, надають підтримку або мають повноваження ухвалювати рішення.
Планування	Статті 25 та 25-1 наділяють MAC і CHD повноваженнями у сфері планування. Постанова № 738 додатково визначає для CHD завдання з планування та роль замовника у сфері гуманітарного розмінування сільськогосподарських і лісових земель із застосуванням відповідного механізму визначення пріоритетів.	MAC зберігає загальну роль у національному плануванні та організації протимінної діяльності. CHD має більш конкретну роль у плануванні та реалізації заходів щодо сільськогосподарських і лісових земель. Таке розмежування може працювати лише за умови чіткого документального визначення відповідальності, необхідних даних і послідовності ухвалення рішень кожним із центрів.	Єдина процедура планування має визначати, хто формує загальну картину потреб на національному рівні, відбирає конкретні земельні ділянки, затверджує пріоритети та перетворює їх на конкретні, профінансовані операційні завдання.

Функція	Розподіл відповідно до законодавства	Практичне тлумачення	Уточнення або рекомендація
Визначення пріоритетів, укладання договорів і постановка операційних завдань	Відкриті нормативні акти лише частково розмежовують стратегічне визначення пріоритетів і практичну організацію робіт. Постанова № 738 передбачає можливість для CHD виступати замовником та застосовувати механізм визначення пріоритетів. Водночас єдиного детального порядку, який би охоплював відбір земельних ділянок, закупівлю робіт, укладання договорів і постановку операційних завдань, у чинній нормативній базі не визначено.	Визначення стратегічних пріоритетів має бути відокремлене від закупівлі робіт і постановки конкретних операційних завдань. Замовник може організовувати закупівлю та укласти договори на виконання робіт, тоді як сертифіковані оператори безпосередньо виконують їх у межах погоджених завдань і встановлених процедур контролю якості.	NMAA та його Секретаріату варто оприлюднити єдиний порядок, у якому для кожного етапу буде чітко визначено відповідального суб'єкта, необхідне рішення та документ, який підтверджує його ухвалення.

В. Управління інформацією, стандарти та контроль якості

Функція	Розподіл відповідно до законодавства	Практичне тлумачення	Уточнення або рекомендація
Управління інформацією	Закон визначає за обома центрами повноваження у сфері управління інформацією. MAC також відповідає за обмін даними із земельним кадастром, тоді як постанова № 738 прямо передбачає використання CHD власних інформаційних ресурсів, геопросторових та аналітичних платформ.	Наявність кількох інформаційних систем сама по собі не визначає, які дані мають вважатися офіційними. MAC і CHD можуть збирати та опрацьовувати різну операційну інформацію, однак для національного обліку й звітності, а також для відстеження операційних завдань, потрібні єдині правила щодо належності даних, ідентифікаторів та обміну інформацією.	Необхідно запровадити єдині правила сумісності та управління даними, які визначатимуть офіційний набір даних, права доступу до нього, відповідальних за оновлення та порядок узгодження розбіжностей між різними інформаційними системами.

Функція	Розподіл відповідно до законодавства	Практичне тлумачення	Уточнення або рекомендація
Стандарти і навчання	NMAA організовує розроблення та впровадження національних стандартів. Статті 25 та 25-1 наділяють MAC і CHD подібними повноваженнями щодо підготовки пропозицій, проведення випробувань, упровадження стандартів і навчання. Постанова № 738 також пов'язує діяльність CHD із застосуванням стандартів серії ДСТУ 8820.	Залучення обох центрів може забезпечувати необхідну технічну експертизу. Водночас має бути чітко визначено, хто відповідає за остаточний зміст національного стандарту та внесення і погодження змін до нього. Навчальні програми мають ґрунтуватися на єдиному офіційно затвердженому тлумаченні відповідного стандарту.	Необхідно встановити єдиний порядок роботи зі стандартами, який чітко визначатиме відповідальних за їх розроблення, проведення консультацій, затвердження, оприлюднення та організацію навчання.
Сертифікація, контроль якості та інспектування	Закон передбачає, що рішення щодо сертифікації ухвалюють акредитовані органи з оцінки відповідності, а інспектування та контроль якості під час передачі очищених територій здійснює акредитований орган інспектування. Постанова № 738 покладає на CHD окремі функції у сфері сертифікації та контролю якості, однак не скасовує встановлених законом вимог щодо акредитації.	MAC або CHD можуть виконувати відповідні функції лише в межах наданих їм повноважень і сфери акредитації. Водночас внутрішній контроль якості, який здійснює оператор, зовнішній моніторинг, сертифікація та інспектування під час приймання очищених територій є різними процедурами, тому їх не слід об'єднувати під одним поняттям «контроль якості».	Необхідно оприлюднювати статус і сферу акредитації кожного відповідного органу, а також документально визначати розподіл функцій і гарантії неупередженості у випадках, коли одна інституція одночасно є замовником, відповідає за відповідну систему та бере участь у забезпеченні контролю якості.

С. Зв'язки з громадськістю, звітування та підзвітність

Функція	Розподіл відповідно до законодавства	Практичне тлумачення	Уточнення або рекомендація
Інформування про ризики, пов'язані з ВВП, та ведення даних про інциденти	МАС і CHD мають визначені законом повноваження у сфері інформування населення про ризики, пов'язані з вибухонебезпечними предметами, та роботи з інформацією про інциденти. Постанова № 738 додатково визначає для CHD завдання з планування та спільного проведення відповідних заходів, моніторингу даних про інциденти серед цивільного населення та аналізу відповідних тенденцій.	Участь обох інституцій можлива за умови використання єдиних визначень, узгоджених інформаційних матеріалів, правил перенаправлення та класифікації інцидентів. Інакше дані на національному рівні та публічна інформація про ризики можуть не збігатися.	Необхідно затвердити єдиний національний порядок координації та роботи з даними, який визначатиме, хто відповідає за методологію, перевірку, оприлюднення та виправлення інформації.
Міжнародна співпраця та взаємодія з донорами	Обидва центри мають визначені законом повноваження у сфері міжнародного співробітництва. Постанова № 738 прямо передбачає можливість CHD взаємодіяти з донорами та міжнародними партнерами в межах його повноважень.	Взаємодія CHD з міжнародними партнерами та донорами має відповідати державній політиці та бути узгодженою з іншими учасниками системи, щоб не виникало суперечностей щодо пріоритетів, результатів діяльності чи розподілу повноважень.	Необхідно визначити єдиний порядок представництва та взаємодії, який чітко розмежовуватиме політичні зобов'язання, операційну координацію, залучення фінансування та технічну звітність.

Функція	Розподіл відповідно до законодавства	Практичне тлумачення	Уточнення або рекомендація
Звітування та підзвітність	CHD має щоквартально звітувати перед NMAA та може подавати пропозиції щодо вдосконалення роботи. MAC також звітує відповідно до передбаченої законодавством системи координації діяльності, тоді як Секретаріат NMAA узагальнює отриману інформацію для забезпечення роботи органа.	Щоквартальна звітність може стати основним інструментом оцінювання того, як інституційна система працює на практиці. Для цього MAC і CHD мають звітувати за спільною системою функцій, результатів, ухвалених рішень та показників якості.	Необхідно використовувати єдину систему класифікації та звітності й оприлюднювати зведену інформацію без чутливих даних. Така інформація має показувати розподіл відповідальності, результати роботи, функції, виконання яких залежить від акредитації, а також питання координації, які залишаються неврегульованими.

Цей правовий огляд підготовлено в межах проєкту, що реалізується за фінансової підтримки Швейцарії через Швейцарське агентство з розвитку та співробітництва (SDC).

Деякі терміни, використані в цьому правовому огляді, запозичено з проєктів законів та чинного законодавства. Відповідальність за зміст цієї публікації несуть виключно її автори. Наведені в ній погляди та висновки не можуть тлумачитися як офіційна позиція Швейцарії, Швейцарського агентства з розвитку та співробітництва (SDC) або Данської ради у справах біженців (DRC). SDC та DRC не несуть відповідальності за будь-яке використання інформації, наведеної в цій публікації.

Додаткові офіційні та технічні джерела

- Оновлення Міністерства: [Урядове роз'яснення щодо ролі CHD та роботи над отриманням акредитації, 12 червня 2026 року](#)
- Публічний аудит: [Рішення/звіт Рахункової палати № 21-2 від 2025 року](#)
- IMAS: [IMAS 07.12 — Управління якістю у протимінній діяльності](#)
- IMAS: [IMAS 09.13 — Розмінування будівель](#)